

"Un partit sensacional, però no molt més"

Marcial Pina (Bàrcena de Quirós, Astúries, 1946), ex-futbolista. Conegut amb l'alias El rubio de oro, va realitzar la seua carrera futbolística a Barcelona i va formar part activa i decisiva de l'alineació del FC Barcelona que el 17 de febrer del 1974 va demolir el Reial Madrid amb un apoteòsic 0-5. Vint anys després, Marcial rememora aquest capítol de l'èpica catalana contemporània.

Fa vint anys de la gesta, senyor Pina. Com recorda el partit?
—Com un dia de molta alegria. Va ser un partit sensacional, però no molt més.

—S'ha mitificat?

—A Catalunya, sí. S'ha mitificat pel fet de ser contra el Reial Madrid, i ha passat un poc dels límits esportius.

—Els ha transcendit molt?

—Es va desorbitar cap a uns altres temes, però en l'aspecte meu, com a esportista, simplement va ser això: un gran resultat, un gran partit, un dia inesborrable... Però jo sempre m'he considerat esportista i no polític. A Barcelona aquell resultat es va traduir al terreny polític per allò del centralisme i el catalanisme, però jo he estat esportista: la política l'he deixada per als polítics.

—Inclús ara, que ja no és esportista?

—Inclús ara. A voltes m'han temptat, però jo només entenc de futbol i no he volgut ficar-me en embolics.

—Van realitzar partits millors en aquella lliga 73-74?

—Millors, no ho sé, però equiparables, almenys, sí. Aquella lliga va ser sensacional d'èxits, partit a partit. En vam gaudir molt. L'afició, també, però sobretot els futbolistes.

—El fet de guanyar al Madrid a domicili va fer que la gesta fóra més gesta?

—En efecte. Haver aconseguit un resultat com aquell al Santiago Bernabeu va multiplicar els efectes i els mèrits. Ara hi ha un 5-0 favorable al Barça aquí en casa, però per mi no és igual.

—Aquest Barça d'ara s'assembla en alguna cosa a l'equip en què vostè jugava?

—Crec que sí. Cruyff ha sabut inculcar al Barça d'ara més ambició i, sobretot, continuïtat, que és la cosa principal. És un equip que ha tingut continuïtat en una base. Aquell equip nostre el van destrossar a l'any següent de ser campions. Després d'haver-nos passat i d'haver arrasat per tots els camps, a l'any següent, hi havia cinc o sis novetats en l'equip. Crec que a un equip que va funcionar perfectament no haurien d'haver-li introduït tantes innovacions.

—El paper de Johan Cruyff era tan important en l'equip com ara es diu o també s'ha mitificat?

—Va ser important aquell any, però igualment va ser important la col·laboració de tots els jugadors. Si haguera estat tan important, per descomptat, els anys següents haurien marcat la pauta, i, en canvi, no es va aconseguir res. Vull dir que amb Cruyff i amb tots els grans jugadors, perquè ells triomfen i marquen aquesta diferència, han d'anar acompanyats d'una gran plantilla i d'un gran equip. N'hi ha un grapat d'exemples. Els grans jugadors ho han estat en grans plantilles, en grans equips. Di Stefano, per exemple, que em sembla el millor jugador de tots els temps, estava acompanyat de Puskas, Gento, Rial... i una infinitat de jugadors sensacionals.

—Es a dir, en futbol no hi ha genis per si sols sinó pel context.

—Ho són per si sols, però perquè l'equip guanya en juguen onze.

—Vostè va donar el baló que va significar el primer gol aquell 17 de febrer del 1974.

—Sí, aquell any jo jugava al mig camp, i el màxim goleador de l'equip vaig ser jo. No m'agrada dir-ho, però és que si no ho dic jo després no se'n recorda la gent. Veig molt bé que parlen de Cruyff, però jo també vaig fer una temporada sensacional, i la prova és que vaig fer més gols que ell. Però està lleig que parles de mi...

—Estic ací justament perquè parles de vostè.

—Aquesta és la realitat: vaig ser el màxim goleador, per damunt de Cruyff, jugant al mig camp, i sense tirar penals. Té algun mèrit això.

—Vostè no jugava d'extrem esquerre?

—No, d'interior. Amb el número 10.

—Segur que no era l'11?

—Es dona la circumstància que Sotil, que era un poc maniàtic i supersticiós, em va dir que ell sempre havia jugat amb el 10 i que si jo li'l deixava. Com que jo no tenia inconvenient, li'l vaig deixar. Per tant, ell jugava amb el 10 d'extrem, i jo, amb l'11, de mig camp. Això va ser aquell any només. Però jo sempre he jugat d'interior.

—Marcial, d'on li ve el sobrenom d'El rubio de oro?

—Segurament dels traspassos. Això va ser

abans d'aquella Lliga. De quan vaig ser traspassat de l'Elx a l'Espanyol amb rècord de traspàs a Espanya, i després de l'Espanyol al Barcelona, també amb rècord de traspàs. Van començar a anomenar-me *El rubio de oro* potser per això, pel valor dels diners.

—*Quant de temps més va estar en la plantilla del FC Barcelona, després d'aquella lliga que ara es rememora?*

—Tres anys. Del Barcelona vaig anar a l'Atlètic de Madrid, on vaig estar jugant tres anys més. L'Atlètic va ser campió de Lliga l'any que jo vaig fitxar.

—*Va ser el seu últim equip?*

—Sí, tenia un turmell fotut i ja no podia continuar jugant.

—*Què va fer després?*

—Treballar. He treballat en la firma Kelme, que són grans amics meus, de cap de vendes. I ara sóc un modest constructor. Faig algun edifici i alguna coseta de tant en tant. No sóc un gran promotor ni un gran empresari.

—*També va arribar a entrenar el Kelme, no?*

—Sí, durant uns quants anys vaig entrenar el Kelme juvenil, en la Sub-19. Només he entrenat juvenils. També l'Elx. I ara tinc un poc de curiositat per entrenar professionals. Vull veure si puc arribar a entrenar algun dels equips de dalt.

—*Per què no s'hi va dedicar abans?*

—Tenia cinc fills, i la vida d'entrenador és fer molts tombos: un dia a Cadis, un altre a Gijón, un altre a Burgos... Ho vaig sospesar en aquell moment amb la meua dona i vaig decidir quedar-me a Elx, on vivia des dels tres anys. Em considere pràcticament il·licita, perquè gran part de la meua vida ha transcorregut ací.

—*Què va dur els seus pares d'Astúries a Elx?*

—Mon pare era guàrdia civil. Va estar destinat al nord i després va ser traslladat aquí una altra volta.

—*El seu primer equip va ser l'Elx?*

—Exacte. Tenia 17 anys quan hi vaig entrar.

—*Després d'haver passat per tants equips, vostè de quin equip és?*

—Del Barça. Jo he estat sempre del Barça. Mon pare era del Madrid i jo, des de molt menut, que vaig ser del Barça. Després vaig tenir la sort de poder jugar en l'equip dels meus somnis, i sóc del Barça, encara que és un club que a voltes ens ha fet alguna jugada d'aquestes de traure'ns per la porta de servei, als futbolistes.

—*Se sent maltractat pel Barça?*

—En aquells moments, sí, perquè jo em vaig bolcar en l'equip, vaig estar-hi molt de temps, vuit anys, i com a mínim t'agrada que et tracten bé i que et tiren bé. Però això ja està totalment oblidat. El temps tanca les fe-

“Veig molt bé que parlen de Cruyff, però jo també vaig fer una temporada sensacional, i la prova és que vaig fer més gols que ell. Vaig ser el màxim goleador del Barça, jugant al mig camp i sense tirar penals.”

rides i continue sent molt barcelonista. La meua carrera futbolística va ser a Barcelona, perquè abans dels Barça ja havia estat tres anys a l'Espanyol, i aquesta ciutat em va marcar molt. I ara, quan el Barça ve per ací prop, a València o a Albacete, vaig a veure'l jugar i a estar amb els meus amics, amb Cruyff, amb Reixach i companyia.

—*No ha arribat a perdre'n el contacte?*

—No, no, ara mateix he estat a Barcelona, amb motiu de la celebració dels 20 anys del 0-5 al Madrid, i ens ho hem passat fenomenal sopant.

—*Ho van commemorar amb un partit. El va jugar?*

—Sí, va ser un partit de futbol sala. Jo no hi estic acostumat, però va ser més que res celebrar-ho. I després vam sopar.

—*Sembla que el va impressionar més el sopar que el partit.*

—Nooo. El partit va estar fenomenal. Vaig ser el goleador una altra volta. L'únic gol del Barça el vaig clavar jo. Però els anys no perdonen. Va ser molt emotiu retrobar-nos. Alguns de nosaltres no ens havíem vist des de feia vint anys, com per exemple Sotil, que està a Perú.

—*Cholo Sotil li deia “Gringo” a vostè, no és així?*

—Sí, tenim moltes anècdotes. Sempre em deia que jo era major que ell, i un dia, anant amb avió, vaig descobrir que tenia dos carnets d'identitat. En el fictici es llevava tres o quatre anys de la seua edat autèntica. I resulta que era major que jo.

—*L'Elx ha subministrat grans jugadors al Barça —estic pensant en Asensi, en vostè—. Es pot parlar d'una relació Elx-Barcelona?*

—Sí, en aquell moment era així. L'Elx va tenir el seu moment d'esplendor i va donar molts bons jugadors. Molts vam anar al Barça, és cert, però aquesta relació també es va estendre a altres equips com el Madrid. Era una gran època per a l'Elx.

—*Hi ha diferència entre els jugadors de la seua època i els contemporanis?*

—Crec que no. El futbol ha evolucionat, com tot. La preparació física és més forta ara que en els nostres dies. Tècnicament, abans érem tan bons com ara, encara que hi ha gent que diu que més. El futbol, sobretot quant a marcatges i estratègia, ha evolucionat molt.

—*Creu que en el futbol, com en la política, s'ha acabat el bipartidisme, que el Depor acabarà amb la disjuntiva Madrid-Barça?*

—Em fa l'efecte que enguany sí. I m'agradaria. Sóc del Barça, però si no pot guanyar el Barça que guanye el Depor. Això donaria un al·licient nou a la Lliga. Els equips modestos no poden competir amb els pressupostos dels grans equips, i per tant les lligues entrenen, generalment, poca sorpresa. En la

nostra època teníem 300 milions, que era moltíssim, però ara el Barça i el Madrid en tenen més de 7.000, i això, encara que tenen equips de bàsquet i d'altres esports, és una barbaritat. El gol ix caríssim.

—*Recorda quant els van pagar per aquell partit de fa 20 anys?*

—68.000 pessetes: 60.000 per ser una prima doble i 8.000 per anar de líders.

—*Era una pasta?*

—Era moltíssim en aquell moment. Aquell va ser un any sensacional, però ens hauria agradat tenir més continuïtat: més èxits, més lligues... Però, per unes circumstàncies o altres, no va poder ser.

—*Marcial, aquella temporada va marcar el seu punt esportiu àlgid?*

—Va ser una de les millors quant a resultats i èxits. El nivell de joc va ser molt alt i per tant el rendiment dels jugadors va ser molt positiu i eficaç. No al cent per cent, però prou alt. Havia tingut altres bones temporades tant en el Barça com en l'Espanyol, però no estaven rematades amb l'èxit d'aconseguir una lliga o un resultat tan espectacular davant el Madrid com aquell.

—*Vostè segueix la marxa del València CF?*

—Des de sempre. Vaig estar a punt d'anar al València en un parell de voltes. Sempre m'ha interessat perquè és l'equip de la meua comunitat. No acabe d'entendre aquesta ensulada que està vivint l'equip. Anaven fenomenal: van començar la Lliga com un coet, van estar dalt durant nou o deu partits i de sobte, en una setmana, comença a afonar-se, a estendre's el nerviosisme i els problemes i arriba el desastre.

—*El comportament dels futbolistes al camp es veu afectat pels problemes de la directiva?*

—No hauria de repercutir. A voltes són excuses. El que ha afectat són els canvis d'entrenador. En molt poc temps han passat de les ordres de Hiddink a les de Paco Real i, de seguida, a les d'Héctor Núñez. I clar, la diversitat de tàctiques i estils de joc ha confós molt els jugadors. Hi ha psicosis o alguna cosa rara. Però jo continue creient que el València té plantilla i equip per a molt més del que està fent.

—*En els últims anys s'ha incorporat una figura nova al futbol: el psicòleg. Com ho valora?*

—En el futbol no fa falta el psicòleg. El psicòleg és un bon entrenador. Si un és bon entrenador, com a tal ha de ser bon psicòleg.

—Marcial, vostè m'ho pot desvetllar. És cert que Johan Cruyff fumava durant els descansos dels partits, o això forma part de la llegenda del jugador?

—Durant els descansos no ho recorde, però és possible que se'n fumara algun amagat al lavabo. Ara: després dels partits sí que fumava. Jo l'he vist. Era acabar el partit i encendre's un cigarret.

Ha de saber estudiar la plantilla, traure-li rendiment i posar els millors en l'alineació.

—*M'està dient que els entrenadors que porten psicòleg no són bons entrenadors?*

—Bé, jo no en sóc partidari. Això és un romanç que s'han inventat ara. L'entrenador, insistesc, ha de ser el primer psicòleg. I un entrenador ha de ser una persona que haja jugat al futbol, que sàpia com és el futbolista, que conega la idiosincràsia de cada jugador i sàpia entendre'l i traure-li el màxim suc en el camp. Aquesta és la missió: saber traure el màxim profit a un jugador.

—*Creu que el Barça ara mateix és, com en el seu temps ho va ser el Madrid, l'equip del règim?*

—Inocencio Arias diu que potser va ser Franco qui va aprofitar els èxits del Madrid, més que el Madrid la situació de ser l'equip de la capital d'Es-

panya. Bé, de tot n'hi havia. El Madrid dominava la situació quant als àrbitres. Sempre notàvem un cert favoritisme. Al Madrid, partits com el d'ara amb el Tenerife, no se li haurien escapat en aquella època. El Barça en aquella època era víctima d'aquesta situació, i els penals a favor no ens els pitaven i, en canvi, en contra sí. Encara que foren dubtosos. I clar, això al final eren quatre o sis punts que significaven una lliga. A banda d'això, el Madrid també tenia un gran equip, i no podem llevar-li mèrits. Però és cert que el règim, com que Franco estava mal vist a l'estranger, va aprofitar les cinc copes d'Europa del Madrid.

—*No m'ha contestat a la pregunta: el Barça és ara l'equip del règim?*

—Jo crec que no. Simplement és que Cruyff ha sabut fer un gran equip. Ha encertat en la política de fitxatges nacionals i estrangers. I ha sabut donar continuïtat als èxits.

—*Abans m'ha dit que els èxits de Cruyff com a jugador es devien, en part, a la totalitat de l'equip. Com a entrenador passa igual?*

—El mèrit és de Cruyff, perquè ha sabut rodejarse de gent que sap de futbol. A voltes arribes a un club i et trobes rodejat de gent que ha fitxat el president, el secretari tècnic o qui siga i no et serveixen de res més que per a contribuir al teu fracàs. I Cruyff ha sabut evitar això i ha transformat el Barça.

Miquel Alberola